

ΤΑ ΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ (του Γιώργου Μαυρουλέα)



Η οικονομική κρίση δεν είναι αποτέλεσμα μόνο κάποιων κακών πολιτικών (είτε με την έννοια των προσώπων πολιτικών είτε με την έννοια των αποφάσεών τους).

Είναι αποτέλεσμα μιας στρεβλής και παράλογης αντίληψης και νοοτροπίας που καθολικά ήταν και ως ένα σημείο παραμένει αποδεκτή, γύρω από την έννοια του χρήματος και της ευημερίας. Είναι αποτέλεσμα της μετεξέλιξης του καπιταλιστικού συστήματος.

Γίνεται εύκολα φανερό πως αυτό που κάνει το σημερινό οικονομικό σύστημα, είναι **να αυξάνει τις προσδοκίες και τις επιθυμίες** προκειμένου να εξασφαλίζει τη διαρκή ανάπτυξη και άρα την επιβίωσή του. Η παραγωγή πλούτου είναι πρωτοφανής και σ' αυτόν συνέβαλε ο καταμερισμός κυρίως της εργασίας αλλά και η τεχνολογία (ως αποτέλεσμα όμως και αυτή του καταμερισμού). Παρόλα αυτά τόσο η φτώχεια στον κόσμο όσο και η ανεργία αυξάνονται. Ο πλούτος συσσωρεύεται σε λίγους ενώ οι πολλοί (οι ασυγκρίτως περισσότεροι) φορτώνονται με χρέη.

Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αυτό είναι μέσω του δανεισμού. Το λεγόμενο χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι σήμερα έτσι διαρθρωμένο και τόσο καθοριστικό για τα πράγματα που μοιάζει σχεδόν αδύνατο να ελεγχθεί. Οι πολιτικοί από την άλλη είναι τόσο αδύναμοι και τόσο εξαρτημένοι από αυτό που αδυνατούν να το αλλάξουν. Δε μπορούν να θέσουν πλαφόν στην κερδοφορία τους, δε μπορούν να το εντάξουν μέσα σε πολιτικές ανάκαμψης και κοινωνικής ευημερίας. Για την ακρίβεια δεν έχουν την πολιτική βούληση και το κουράγιο να συγκρουστούν με τεράστια συμφέροντα φοβούμενοι ότι μπορούν να τους συντρίψουν πολιτικά.

Το σύστημα είναι διεφθαρμένο και οδηγεί σε διαφθορά αναγκαστικά. Αυτό το καταφέρνει με δύο κυρίως τρόπους: με την αλλοτρίωση και το φετιχισμό. «*Ο άνθρωπος δεν ιδιοποιείται τη συνολική του ουσία ως άρτιος άνθρωπος αλλά περιορίζει την προσοχή του στη σφαίρα της σκέτης χρησιμότητας*»¹, του κέρδους δηλαδή (λόγω της αλλοτρίωσης) και εμμεσοποιεί ή αντικαθιστά τις ανθρώπινες

σχέσεις με εμπράγματα (φετιχισμός)².

Η διαφθορά εκφράζεται μέσα από αντικοινωνικές ιδιοτελείς πρακτικές που από τη μία έρχονται σε σύγκρουση με το κοινωνικό αίσθημα δικαίου από την άλλη όμως είναι **ο θεμελιώδης λίθος του συστήματος** (η ατομική κερδοφορία). Αυτή η θεμελιώδης αντίφαση κονιορτοποιεί το αίσθημα δικαίου αλλά και της αίσθησης του ορθού. Καταστρέφει όμως ταυτόχρονα και το ίδιο το νόημα της ζωής που στηρίζεται

στις ορθές σχέσεις που αναπτύσσουμε με τους άλλους³ (ανθρώπους και φύση).

Έτσι ο σύγχρονος πολιτισμός οδηγείται στην κατάθλιψη μέσα από την ευημερία (όπου και αν και για όποιους αυτή υφίσταται) αλλά και από τη μη ευημερία (αφού πάλι, η κοινωνική αποδοχή συνδέεται με την οικονομική επιτυχία του καθενός μας).

Το υιοθετημένο οικονομικό σύστημα προκαλεί **χάσματα και διαιρέσεις, διαρκείς κατακερματισμούς και προβλήματα ανυπέβλητα**. Η γεφύρωση αυτών των χασμάτων παντού είναι πλέον αναγκαιότητα κατεπείγουσα αλλά αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς να δοθεί ένα τέλος στην υπάρχουσα κατάσταση. Η οικονομική κρίση πρέπει να προβληματίσει τους πάντες γύρω από τον τρόπο που ρυθμίζεται η οικονομία. Ένα τεράστιο χρέος (ιδιωτικό και δημόσιο) έχει συσσωρευτεί από το σύνολο σχεδόν του πλανήτη σε λίγους χρηματικούς κολοσσούς⁴. Γιατί συμβαίνει αυτό; Μπορούμε να επιβιώσουμε χωρίς οικονομικό μερισμό και μια στροφή στην άυλη οικονομία⁵;

Το ερώτημα θα μπορούσε να τεθεί και διαφορετικά ίσως πιο παραδειγματικά και με αρκετή δόση υπνοούμενου: θέλουμε Καγιέν ή πολιτισμό;

Την ανταλλακτική αξία ενός εμπορεύματος την καθορίζουμε εμείς (ως καταναλωτές) με βάση τη ζήτησή μας που είναι οι επιθυμίες μας. Μια αλλαγή στις επιθυμίες και στις αξίες μας (με την εσωτερική-ηθική διάστασή τους) μια βαθιά συνειδητοποίηση προερχόμενη από τον κοινωνικό αναστοχασμό των ζητημάτων και καλή θέληση, μπορούν να αλλάξουν την καταστροφική πορεία τόσο οικονομικά όσο και περιβαλλοντικά. Το οικονομικό πρόβλημα είναι αξιακό και όχι ακριβώς οικονομικό. Είναι πολιτισμικό και όχι χρηματικό. Δεν προκαλείται από τη στενότητα των πόρων αλλά από τη στενότητα των αντιλήψεών μας γι' αυτούς αλλά και τις «μεταφυσικές επενδύσεις μας» πάνω τους.

1) Καρλ Μαρξ: Οικονομικά και Φιλοσοφικά Χειρόγραφα

2) Καρλ Μαρξ: Κεφάλαιο, τόμος 1

3) Αντλερ: Ανθρωπογνωσία

4) Βασίλης Βιλιάρδος: Τα μέτωπα του πολέμου, ΜΚΟ Σόλων, 6 Μαΐου 2010

5) Γιάννης Ζήσης: Πράσινη Καμπή, Νοέμβριος 2009, Εκδ. Αειφορία

20 Μαΐου 2010

**Γιώργος Μαυρουλέας, Πολιτικός Επιστήμονας,
Πρόεδρος Π.Σ.Ε.Μ. και μέλος της ΜΚΟ Σόλων
gmanrouleas@solon.org.gr**